

ISKLUČENJE IZ OSIGURANJA ŠTETE NASTALE ZBOG KRAJNJE NEPAŽNJE OSIGURANIKA

Vrhovni sud Republike Hrvatske

Presuda br. Revt 630/2017-5 od 24. studenoga 2020.

Vijeće: Katarina Buljan, predsjednica vijeća; Gordana Jalšovečki, članica vijeća i sutkinja izvjestiteljica; dr. sc. Jadranko Jug, Branko Medančić i Slavko Pavković, članovi vijeća

Tužitelj je upravljao brodicom noću u uvjetima izrazito slabe vidljivosti zbog mraka, izmaglice, oblaka, kiše, vjetra i valova. Nakon kratke stanke u plovidbi nastavio je ploviti, a da prethodno nije provjerio poziciju brodice u odnosu na kopno te je udario u obalu i nasukao se, pri čemu je brodica znatno oštećena. Kao osiguranik potraživao je od osiguratelja naknadu iz ugovora o kasko osiguranju brodice. Sudovi su ocijenili da je tužitelj (osiguranik) postupao s krajnjom nepažnjom jer je u opisanim uvjetima plovidbe, nakon kratke stanke, nastavio upravljati brodicom bez provjeravanja pozicije na kojoj se nalazi na GPS uređaju. Budući da su iz osiguranja isključene štete nastale posredno ili neposredno zbog krajnje nepažnje osiguranika, odbijen je tužiteljev zahtjev za isplatu naknade na temelju ugovora o kasko osiguranju tužiteljeve brodice.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 120.936,01 EUR sa zakonskim zateznim kamatama. Tužbeni zahtjev temelji se na pravu iz ugovora o kasko osiguranju brodice. U postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno je sljedeće: tužitelj je vlasnik brodice osigurane kod tuženika; u noći s 12. na 13. lipnja 2008. godine upravljao je brodicom (gliserom) na putu od U. prema S; bila je izmaglica te oblačno, kišovito, vjetrovito i valovito; oko jedan sat i trideset minuta tužitelj je radi obavljanja nužde zaustavio plovilo na udaljenosti oko 200 m od obale; za to vrijeme pramac brodice okrenuo se prema obali otoka I. zbog utjecaja vjetra, valova i morske struje; tužitelj je nakon kratke stanke nastavio upravljati brodicom bez provjeravanja pozicije na kojoj se nalazi na GPS uređaju; nakon otprilike četrdeset sekundi od nastavka plovidbe brodica je udarila u obalu i nasukala se te pretrpjela znatna oštećenja.

Nižestupanjski sudovi odbili su tužbeni zahtjev jer su na temelju utvrđenog činjeničnog stanja zaključili da je tužitelj pri upravljanju brodicom postupao s grubom nepažnjom. Obrazložili su da je gruba nepažnja u tuženikovim Općim uvjetima osiguranja predviđena kao razlog za isključenje prava osiguranika na

naknadu iz ugovora o osiguranju (čl. 4. t. 4.1.), a odredbom sadržanom u čl. 708. st. 2. Pomorskog zakonika (*Narodne novine*, br. 181/2004 i 76/2007; u nastavku: PZ) propisano je: »Ako u ugovoru o osiguranju nije drugačije određeno, iz osiguranja su isključene i štete nastale posredno ili neposredno zbog: 1) krajnje nepažnje osiguranika, 2) namjernog postupka ili krajnje nepažnje osoba za čije postupke, prema samom zakonu, odgovara osiguranik, 3) nastupanja ratnih i političkih rizika i rizika štrajka, 4) nastupanja nuklearnih rizika.«

Protiv prvostupanijske presude Trgovačkog suda u Zagrebu, broj P-5541/09 od 10. lipnja 2013., tužitelj je podnio žalbu. Drugostupanijskom je presudom odbijena žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena je prvostupanijska odluka. Protiv drugostupanijske presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj Pž-8428/13-2 od 6. rujna 2017., kojom je potvrđena prvostupanijska presuda, reviziju je podnio tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predložio je da revizijski sud uvaži reviziju te ukine pobijanu odluku i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Vrhovni sud Republike Hrvatske (u nastavku: VSRH) odbio je reviziju tužitelja kao neosnovanu. Prema odredbi čl. 392.a st. 1. Zakona o parničnom postupku (u nastavku: ZPP), u povodu revizije iz čl. 382. st. 1. ZPP-a, revizijski sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji. VSRH je istaknuo da, premda tužitelj revizijom pobija presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, u obrazloženju revizijskih razloga u bitnome osporava činjenična utvrđenja sudova prvog i drugog stupnja. Stoga, prema mišljenju VSRH-a, slijedi da tužitelj pobija drugostupanijsku presudu i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a to nije dopušten revizijski razlog po čl. 385. ZPP-a. VSRH je ocijenio da su nižestupanijski sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev tužitelja uz obrazloženje da je tužitelj postupio s grubom nepažnjom pri upravljanju brodicom jer u uvjetima plovidbe noću, slabe vidljivosti zbog mraka, kiše, vjetera, izmaglice i valova, nakon privremenog zaustavljanja brodice nije provjerio poziciju brodice u odnosu na kopno, nego je znatnom brzinom zaplovio ravno, udario u obalu i nasukao se. Zbog navedenih razloga VSRH je na temelju čl. 393. ZPP-a odbio reviziju kao neosnovanu.

Bilješka:

Treba napomenuti da je odredbom čl. 708. st. 3. PZ-a propisano da iznimno od čl. 708. st. 2. t. 2. PZ-a iz osiguranja nisu isključene štete nastale zbog krajnje nepažnje osiguranika kada je on ujedno zapovjednik broda, ako je

riječ o radnjama i propustima u plovidbi i rukovanju brodom. Osiguranici se u takvom slučaju tretiraju kao posada broda (v. čl. 708. st. 3. PZ-a). Riječ je o dispozitivnoj zakonskoj odredbi, pa ju je moguće izmijeniti izričitom ugovornom odredbom. Iz prikazane sudske odluke nije moguće vidjeti slijede li tuženikovi Opći uvjeti osiguranja spomenuto dispozitivno zakonsko rješenje. Naime, ako je dispozitivna zakonska odredba sadržana u čl. 708. st. 3. PZ-a implementirana u Opće uvjete osiguranja, tužitelj bi u ovom sporu imao pravo na naknadu štete. Međutim, ako Opći uvjeti osiguranja predviđaju samo odredbu prema kojoj su iz osiguranja isključene štete nastale zbog krajnje nepažnje osiguranika, a ne predviđaju iznimku za radnje i propuste u plovidbi i rukovanju brodom osiguranika kada je on ujedno zapovjednik broda, osiguranik nema pravo na naknadu štete iz ugovora o kasko osiguranju brodice.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

**EXCLUSION FROM INSURANCE OF DAMAGES CAUSED
BY GROSS NEGLIGENCE**

Supreme Court of the Republic of Croatia
RevT 630/2017-5, 24 November 2020

The plaintiff was navigating the boat at night in conditions of extremely poor visibility due to darkness, fog, clouds, rain, wind and waves. After a short pause in the voyage, he continued to navigate without checking the position of the boat in relation to the mainland, and struck the shore and ran aground, with the boat sustaining considerable damage. As an insured person, he claims compensation from the insurer under the boat's hull insurance policy. The courts ruled that the plaintiff (the insured) acted with gross negligence because in the described conditions of navigation, after the short stop, he continued to operate the boat without checking its position on the GPS device. Since the insurance policy excludes losses arising directly or indirectly from the gross negligence of the insured, the plaintiff's claim for compensation under hull insurance contract of his boat was rejected.